

JUHENDMATERJAL KUTSEHARIDUSE ÕPPEKAVADE REGISTREERIMISEKS

Kutsehariduse (KH) õppekavade registreerimist reguleerib Vabariigi Valitsuse 05.08.2004. a määrus nr 265 „[Eesti Hariduse Infosüsteemi asutamine ning põhimäärus](#)“ (EHISe PM), mille 19.12.2016 jõustunud redaktsiooni tulemusena muutus KH õppekavade registreerimise kord. Õppekavade registreerimisel lähtutakse nimetatud määruse §-st 41².

Üheks suuremaks muudatuseks on õppekavade hindamine. Kui varasemalt andis hinnangu õppekavale SA Innove, siis uue korra kohaselt hindab õppekavade vastavust nõuetele Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) kutsehariduse õppekavade liigitamise ja nõuetele vastavuse hindamise komisjon. Komisjoni kuuluvad lisaks HTMi kutsehariduse osakonna ja välishindamisosakonna ametnikele ka liikmed sihtasutustest Kutsekoda, Archimedes ja Innove.

Õppekavade koostamisel ja muutmisel nõustab koole endiselt SA Innove õppekava- ja metoodikakeskus.

Lisaks hindamisele on muutunud nõutavate dokumentide loetelu. Õppekava registreerimiseks tuleb esitada järgmised dokumendid¹:

- 1) õppekava;
- 2) kutsestandardi kompetentsusnõuete ja õppekava õpiväljundite vastavustabel, märkides kõigi kutsestandardi kompetentside tegevusnäitajad ning seosed õppekava moodulitega;
- 3) õppekava moodulite õpiväljundite ja [kutseharidusstandardis](#) (KHS) kirjeldatud õpiväljundite võrdlus;
- 4) õppekava avamise vajalikkuse põhjendus ning õppekava taseme ja mahu kirjeldus, koos viidetega tööturu vajadusele õpetatavas valdkonnas (strateegiad, valdkondlikud tööturu analüüsid vms), piirkondlikust arengust tulenevale koolitusvajadusele, võimalikule seosele olemasolevate kutsestandardite ja õppekavadega ning õppekaval õppivate õpilaste ja sihtrühmade prognoosile ning muule sarnasele.

Kui esitatakse õppekava muudatuse taotlus, siis selles tuleb märkuste lahtrisse märkida lühidalt, mida muudetakse. (nt kontaktandmete muutus, valikõpingute lisamine, kutsestandardi

¹ Ühisõppekava puhul tuleb lisaks järgnevas loetelus toodule esitada ka ühisõppekava koostööleping.

muudatus). Õppekava vormis muudatusi ei ole. Kahe uue lisadokumendi kohta on HTM koostanud soovituslikud vormid (lisa 1, lisa 2).

Loetletud dokumendid tuleb esitada ka juhul, kui koolil on varem registreeritud sama või sarnase eriala õppekava.

Õppekava avamise vajalikkuse põhjendus ning õppekava taseme ja mahu kirjeldus, koos viidetega tööturu vajadusele õpetatavas valdkonnas (strateegiad, valdkondlikud tööturu analüüsid vms), piirkondlikust arengust tulenevale koolitusvajadusele, võimalikule seosele olemasolevate kutsestandardite ja õppekavadega ning õppekaval õppivate õpilaste ja sihtrühmade prognoosile ning muule sarnasele on võimalik esitada lihtsustatud kujul, järgmistel juhtudel:

- 1) kui kool esitab enne 2013. aasta 1. septembrist jõustunud õppekava asemel uue väljundipõhise õppekava;
- 2) koolil on kehtiv kutsekeskhariduse 4. taseme õppekava ja soovitakse registreerida sama eriala 4. taseme kutseõppe õppekava;
- 3) koolil on kehtiv 4. taseme kutseõppe õppekava ja soovitakse registreerida sama eriala kutsekeskhariduse 4. taseme õppekava;
- 4) koolil on kehtiv 3. taseme õppekava ja soovitakse registreerida sarnane 4. taseme õppekava;
- 5) koolil on 4. taseme õppekava ja soovitakse registreerida sama taseme jätkuõppe õppekava.

Lihtsustatud kujul vajalikkuse põhjendus tähendab, et ei eeldata kõigis aspektides põhjalikku analüüsi, vaid esitatud küsimustele võite anda kokkuvõtavad vastused. Erandina ei nõuta õppekava registreerimisel kutsestandardi ja õppekava moodulite võrdlustabelit, kui koolil on varem registreeritud kutsekeskhariduse 4. taseme õppekava ja lisaks soovitakse registreerida sama eriala 4. taseme kutseõppe õppekava või kui koolil on 4. taseme kutseõppe õppekava ja soovitakse registreerida sama eriala kutsekeskhariduse õppekava. Nendel puhkudel on kehtiv varasemalt registreeritud õppekava juurde lisatud võrdlustabel ning kui uue õppekava registreerimise hetkel selles võrdlustabelis esitatud andmed ei ole muutunud, siis tabelit uuesti esitada ei ole tarvis ning komisjon võtab aluseks varem registreeritud õppekava juurde lisatud tabeli. Kui andmed võrdlustabelis on muutunud, tuleb tabel esitada uuesti.

Õppekava avamise vajalikkuse põhjenduses tuleb kirjeldada sihtrühm, kellele õppekava on suunatud. Sihtrühma prognoosimisel ja kirjeldamisel tuleb muuhulgas aluseks võtta Statistikaameti andmed, Töötukassa prognoosid ja OSKA raportid. Samuti tuleb vajalikkuse põhjenduses kirjeldada, millistes õppevormides õppe korraldamist esmalt alustatakse.

Õppekava registreerimise taotlus tuleb esitada hiljemalt kuus kuud enne vastuvõtu väljakuulutamist või õppekava planeeritavat rakendamist. Palun arvestage aja planeerimisel, et õppekavad, millele soovite vastuvõtu välja kuulutada, oleksid esitatud piisava ajavaruga ning saaksid enne registreeritud.

Kui olete õppekava EHISes esitanud, st õppekava staatuseks on „ära saadetud“, siis enne komisjoni liikmetele esitamist vaadatakse HTMis õppekava üle, näiteks kontrollitakse kõikide nõutud dokumentide olemasolu ning vajalike andmete märkimist õppekavas ja teistes dokumentides. Kui leitakse puudusi, siis antakse võimalus nende korrigeerimiseks enne õppekava esitamist komisjonile. Seetõttu on vajalik piisav aeg, et jõuaksime õppekavad üle vaadata ning vajadusel anda tagasisidet. Oluline on, et õppekavad, mis esitatakse komisjonile läbivaatamiseks, oleksid võimalikult hästi vormistatud ning saaksid kinnitatud ilma märkusteta.

Õppekavad esitatakse komisjoni liikmetele tutvumiseks **viis päeva enne** komisjoni koosoleku toimumist. Seega kui soovite, et teie õppekava arutataks järgmisel komisjoni koosolekul, tuleb õppekava esitada EHISesse **vähemalt kümme tööpäeva** enne selle toimumist. Komisjoni koosolekute toimumise aegadest teavitab ministeerium. Vajadusel saab infot saab Sigre Kuivalt 7350 160.

Millele tuleks õppekava esitades tähelepanu pöörata?

Esitatud **õppekava koondfailis** peavad olema täidetud kõik väljad, mis on õppekava [vormil](#) ette nähtud. Näiteks ei saa õppekava registreerida, kui õppekava koondfailis on märkimata õppekava EHISe kood. Soovi korral on võimalus lisada kooli õppekavale vormiga võrreldes täiendavaid andmeid. Kui õppekava moodulite õpiväljundid on esitatud õppekava koondfaili lisana, siis peab õppekavas olema viide lisale.

Õppekava **koostamise alusena** tuleb õppekavas lisaks kutsestandardile, tööandjate toetuskirjale või riiklikule õppekavale viidata ka KHS-le. Kui õppekava koostamise aluseks on riiklik õppekava, siis koostamise alusena kutsestandardit eraldi märkima ei pea, kuid kindlasti tuleb

õppekava lisaandmete juures EHISes siduda kutsestandardiga. Õppekavadele, millel ei ole EHISes märgitud seost kutsestandardiga, tuleb see lisada. Juhul kui kutsestandardit ei ole, saab teha valiku „õppekava aluseks ei ole kehtiv kutsestandard“. Kehtetute kutsestandarditega seotud õppekavad (EHISes märgitud punasega) tuleb viia vastavusse uute kutsestandarditega ning esitada õppekava muudatuse taotlus või kui see ei ole võimalik, siis tuleb lisada märges „õppekava aluseks ei ole kehtiv kutsestandard“.

Õpingute **alustamise tingimused** peavad olema kooskõlas KHS nõuetega. Kui kutsestandard seab kutse saamise eelduseks kõrgema tasemehariduse nõude kui KHS, siis märgitakse alustamise tingimusena KHS nõuded ning õppekava rakendamise lahtris täpsustatakse konkreetne sihtrühm (nt keskharidusega õppija). Kui rangemad nõuded tulenevad mõnest teisest õigusaktist, siis tuleb kindlasti lisada õppekavasse viide sellele õigusaktile. Jätkuõppekavade puhul, millel on õpingute alustamise tingimuseks eelneva kvalifikatsioonitaseme või vastavate kompetentside olemasolu, tuleb alustamise tingimustes märkida, millise valdkonna kompetentside olemasolu õpingute alustamisel eeldatakse.

Valikõpingute maht peab olema vähemalt 15% õppekava mahust, näiteks:

- 60 EKAPit valikõpinguid vähemalt 9 EKAPit
- 90 EKAPit valikõpinguid vähemalt 13,5 EKAPit
- 120 EKAPit valikõpinguid vähemalt 18 EKAPit
- 180 EKAPit valikõpinguid vähemalt 27 EKAPit

Erandiks on õppekavad mahuga kuni 30 EKAPit, mille puhul võib valikõpingute maht olla alla 15%.

Valikõpingud peavad olema valitavad. Näiteks kui valikmoodulite maht on 9 EKAPit ja loetletud moodulite maht kokku on 9 EKAPit, siis ei ole võimalik järeldada, et tegemist on valikõpingutega, kuna õpilasel valikud puuduvad.

Õppekavas tuleb märkida ka **valikõpingute valimise võimalused**. Palun pöörake tähelepanu sõnastusele. Kui märgite, et kool otsustab valikõpingute valikud arvestades kooli võimalusi ja õpilaste soove või, et valitud moodulid loetakse kohustuslikuks kõigile õppegrupis õppijatele, siis võib järeldada, et otsustajaks on kool ning sellisel puhul ei saa järeldada, et tegemist on õpilase jaoks valikõpingutega. Vastavalt kutseharidusstandardi § 8 lg 7 on õpilasel õigus valida valikmooduleid kooli teistest õppekavadest või teiste õppeasutuste õppekavadest kooli õppekorralduseeskirjas sätestatud korras. Seega on vajalik üldisemad tingimused (nt kas teistest

koolidest või erialade õpingutest võib valikmooduleid valida) sätestada õppekorralduseeskirjas. Üldjuhul pole kooli õppekava tasemel valikuvõimaluste kitsendamine asjakohane, küll aga laiendamine, tuues välja nt täiendavad spetsialiseerumisvõimalused vms.

Vastavalt kutseõppeasutuse seaduse § 30 lg 1 on praktika õppekava osa, mille ajal õpilane täidab töökeskkonnas juhendaja juhendamisel kindlate õpieesmärkide töö- ja õppeülesandeid. Kutseharidusstandardis on esitatud praktika mahud õppeliikide lõikes. Kooli õppekavades peab olema selgelt välja toodud, kui suur on praktika maht õppekava kogumahust.

Kutseharidusstandardis on esitatud praktika ja praktilise töö mahud õppeliikide lõikes. Juhul kui praktika ja praktilise maht jääb alla kutseharidusstandardis nõutava mahu, võib õppekavakomisjon esitada koolile päringu praktika mahu asjakohasuse põhjendamiseks.

Vastavalt kutseõppeasutuse seaduse § 24 lg 9 saab kool avada kvalifikatsioonitaset tõstva jätkuõppe ja viiendale kvalifikatsioonitasemele vastava esmaõppe õppekava, kui asjaomases õppekavarühmas on õppe läbiviimise õigus pikendatud kuueks aastaks või kui õppekava avamist toetavad õppekavarühmale vastavad sotsiaalpartnerid ja kooli pidaja. Seega kui koolil ei ole õppekavarühmas õppe läbiviimise õigust pikendatud kuueks aastaks, kuid kool soovib siiski avada jätkuõppe või viiendale kvalifikatsioonitasemele vastava esmaõppe õppekava, siis tuleb esitada õppekava registreerimiseks lisaks eelnevalt loetletud dokumentidele veel ka õppekavarühmale vastavate sotsiaalpartnerite toetuskirjad ning kooli pidaja nõusolek. Enne õppekava registreerimise taotluse EHISesse esitamist tuleb saata kooli pidajale taotlus õppekava avamiseks nõusoleku saamiseks.

Lõpetamise tingimustes tuleb märkida, et alates 1.09.2017 sisseastujatele on kohustuslik kutseeksami sooritamine.

Kõik esitatud dokumendid, sealhulgas ka lisad, peavad olema **vormistatud korrektselt**. Tegemist on ametlike dokumentidega, mis on ühtlasi ka Teie kooli visiitkaardiks. Palun kontrollige enne esitamist dokumentides üle teksti vorming (kirja laad, tähtede suurused, kirjavahemärgid jne) ning pealkirjad. Sageli esineb juhuseid, kus lisades on esitatud andmed, mis ei ole seotud esitatud õppekavaga. Vaadake üle, mida kopeerite.

Õppekava on ametlik dokument ja peab vastama eesti kirjakeele normile.

Alates 2017. aasta 1. septembrist on võimalik uusi õpilasi vastu võtta ainult uue kutseõppeasutuse seaduse (KutÕS) alusel koostatud õppekavadele. Seetõttu tuleb vanad, enne 01.09.2013 koostatud ja registreeritud õppekavad, mis ei ole kasutusel ja millega ei ole seotud õpilasi, esitada sulgemisele.

Eneseanalüüsi alus õpiväljundite kõrvutamiseks kutseharidusstandardiga

KHS § 13. Teise taseme kutseõppe õpiväljundid	Õppekava moodulite õpiväljundid
<p>Kutse- ja erialased teadmised:</p> <p>1) teab ja kirjeldab peamisi kutse- ja erialaseid mõisteid ning põhimõtteid;</p> <p>2) saab aru oma töö põhiprotsessidest, tunneb erialast oskussõnavara, materjale, töövahendeid ja enam kasutatavaid seadmeid.</p>	
<p>Kutse- ja erialased oskused ning iseseisvuse ja vastutuse ulatus:</p> <p>1) oskab täita oma kutse- või erialal tavapäraseid, piiratud vastutusega tööülesandeid; 2) suudab täita tööülesandeid juhendamisel;</p> <p>3) töötab tulemuslikult töösituatsioonides, mis on üldjuhul stabiilsed.</p>	
<p>Õpipädevus: õpib nõustamisel ja suunamisel.</p>	
<p>Suhtluspädevus:</p> <p>1) oskab suhelda harjumuspärastes olukordades ja tavapäraste suhtluspartneritega;</p> <p>2) kasutab kutse- ja erialaste probleemide lahendamisel nõu, abi ja tuge ning etteantud infomaterjale.</p>	
<p>Enesemääratluspädevus: oskab oma töö tulemusi hinnata nõustamisel.</p>	
<p>Tegevuspädevus: juhendamisel kohaneb ja tuleb toime erinevates sotsiaalsetes keskkondades.</p>	
<p>Infotehnoloogiline pädevus:</p> <p>1) teab mõningaid infotehnoloogia võimalusi;</p> <p>2) oskab mõnel määral kasutada internetti;</p> <p>3) oskab kasutada mõningaid rakendusi juhendamisel.</p>	

<p>Algatusvõime ja ettevõtlikkuspädevus: 1) oskab väljendada oma ideid ning neid juhendamisel rakendada;</p> <p>2) teeb juhendamisel etteantud võimalustest oma oskustele sobivaid valikuid;</p> <p>3) osaleb oma karjääriplaani koostamisel.</p>	
--	--

Lisa 2

Uue õppekava avamise vajalikkuse põhjendus Soovituslik vorm

ÕPPEKAVA TASEME JA MAHU KIRJELDUS	1. Mis taseme ja missuguse mahuga õppekava esitatakse?
SIHTRÜHM	1. Kes on õppekava sihtrühm? Kui suur on õppekava potentsiaalne sihtrühm (piirkonnas, üle-eestiliselt)?
TÖÖTURUVAJADUS JA EDASIÕPPIMISE VÕIMALUSED	<p>1. Milline on tööturuvajadus (piirkonnas, üle-eestiliselt)?</p> <p>2. Kas samal või sarnasel õppekaval toimub õpe mõnes teises õppeasutuses?</p> <p>3. Miks ei kata olemasolevad õppekavad samas õppeasutuses või teistes õppeasutustes koolitusvajadust?</p> <p>4. Millised on õppekava lõpetajate rakendumis- ning edasiõppimise võimalused?</p>
ÕPPEKAVA SEOS KUTSESÜSTEEMI JA KUTSEÕPPE ÕPPEKVADE SÜSTEEMIGA	<p>1. Millised on õppekava koostamise alused? Kas õppekava on seotud kehtiva kutsestandardiga?</p> <p>2. Kuidas on õppekava seotud teiste sama õppekavarühma õppekavadega?</p> <p>3. Millises õppevormis kavatakse kool õpet läbi viia, kuidas see vastab sihtrühma vajadustele?</p>
PARTNERID	1. Kes on olnud peamised partnerid õppekava väljatöötamisel?
RESSURSID	<p>1. Milline õppebaas on vajalik õppetöö läbiviimiseks?</p> <p>2. Kas koolil on olemas sobivad tingimused?</p>